

Ефективні та діючі нормативно-правові акти є нормативними рамками, які визначають особливості соціального функціонування індивіда, його безпеки. Очевидно, що виникаючі суперечності, невідповідності і розбіжності між нормативними правовими актами є якоюсь незгодженістю всередині системи законодавства і попереджають про наявність правових колізій, які потребують якнайшвидшого вирішення.

Література

1. Коллизионное право: учебное и научно-практическое пособие / под ред. Ю. А. Тихомирова. – М., 2000. – 198 с.

2. Тихомиров Ю. А. Юридическая коллизия / Ю. А. Тихомиров. – М., 1994. – 322 с.

3. Шемшученко Ю.С. Теоретичні засади подолання колізій у законодавстві України. Колізії у законодавстві України: проблеми теорії і практики / Ю. С. Шемшученко // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23–24 жовтня 1995 р.). – Видавництво «Генеза», 1996. – С. 7.

УДК 340.1 (045.2)

Макеєва О. М., к.ю.н.,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

БЕЗПЕКА ЖУРНАЛІСТІВ: СУЧАСНИЙ ПРАВОВИЙ ВИМІР

Свобода слова і вираження поглядів є однією з важливих можливостей людини та інших суб'єктів, що має велике значення та впливає на інші права. Журналісти – це суб'єкти, для яких вираження поглядів є змістом професійної діяльності. Проблема безпеки журналістів останнім часом є вельми актуальною, оскільки рівень насилля стосовно журналістів, включаючи вбивства, напади з серйозними тілесними ушкодженнями та факти залякування, значно збільшився за останні роки і має далекосяжні наслідки. Актуальність теми дослідження підсилюється також подіями, які в останній період відбуваються в Україні та світі.

Метою даної публікації є дослідження правових основ безпеки журналістів в Україні.

Питання щодо забезпечення дотримання законодавства про свободу слова, у т.ч. захисту професійної діяльності журналістів, присвятили свої роботи науковці та медіа-юристи Д. Андреев, Д. Дуцик, В. Конах, Т. Котюжинська, О. Нестеренко, М. Сірій, Г. Почепцов, Т. Шевченко та ін. Проблеми злочинів у сфері професійної діяльності журналістів вивчаються такими вітчизняними науковцями, як Р. Вереша, О. Каплій, С. Лихова, І. Медицький, Є. Письменницький, Н. Савінова, Л. Ярмол та ін.

З проголошенням незалежності нашої держави, Конституція України

та Закон України «Про інформацію» гарантували право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Але на практиці наявні небезпечні для життя і здоров'я випадки порушень прав журналістів, зокрема перешкоджання їхній професійній діяльності, незаконне вилучення носіїв інформації, предметів та засобів зйомки. Такі посягання на законну професійну діяльність журналістів порушують основоположні принципи інформаційних відносин: гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації та свободу обміну нею; об'єктивність інформації; повноту та точність, законність одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Цілком зрозуміло, що законна діяльність журналістів потребує належної правової охорони. Одним із перших кроків щодо безпеки журналістів було встановлення у Кримінальному кодексі України (ст. 171) кримінальної відповідальності за перешкоджання законній професійній діяльності журналістів.

На міжнародному рівні, особливо, останнім часом прийнято чимало міжнародних документів щодо безпеки журналістів, серед яких: Резолюція Ради ООН з прав людини про безпеку журналістів (2012 р.), Безпека журналістів: доповідь Управління Верховного комісара ООН з прав людини (2013), Рішення Комітету Генеральної Асамблеї: Безпека журналістів і проблема безкарності (2013). У 2015 році Рада Європи створила онлайн платформу для захисту журналістики та безпеки журналістів, що ретельно відстежує зафіксовані порушення прав журналістів у країнах-членах та закликає до дій з метою захисту свободи медіа. Станом на 2016 рік на Платформі були зафіксовані 218 порушень з 27 країн [1].

В 2015 р. Інститутом масової інформації зафіксовано 2 випадки убивства журналістів, 58 випадків побиття та нападів на журналістів, 105 випадків перешкоджання законній професійній діяльності журналістів та 12 випадків цензури [2].

Безпека журналістів є одним з пріоритетів Плану дій ради Європи для України на 2015-2017 роки, зокрема посилення інституційної бази для запобігання і ефективного розслідування справ щодо безпеки журналістів. Закономірним у Києві в листопаді 2016 року стало проведення міжнародної наукової конференції на тему «Безпека журналістів в Україні. Припинення безкарності» і має тісний зв'язок з нещодавно ухваленими резолюціями парламентської асамблеї Ради Європи.

Важливим зрушенням у забезпеченні безпеки журналістів в Україні стало прийняття у 2015 році Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів», яким встановлюються додаткові гарантії безпеки законної професійної діяльності журналістів [3]. Крім того, 23 лютого 2016 року Указом Президента України було затверджено «Положення про Раду з питань захисту професійної діяльності

журналістів та свободи слова», основним завданням якої є моніторинг стану забезпечення захисту професійної діяльності журналістів та свободи слова в Україні [4].

Отже, незважаючи на внесення ряду змін до українського законодавства, зазначена проблема не може бути вичерпана в суспільстві на суто законодавчому рівні, через зміну якості текстів законів або внесення оперативних змін до них тощо. В українській правовій системі практика застосування законодавства має явно більше значення, ніж сам текст закону. Маємо сподівання, що норми нового законодавства щодо безпеки журналістів будуть реалізовані на практиці.

Література

1. ОБСЄ. Безпека журналістів. Довідник. 2-ге видання. «Imprimerie/Centrale Luxembourg». – Відень, 2014. – 62 с.

2. Барометр свободи слова за грудень 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/barametr/51833-barometr-svobodi-slova-za-gruden-2015-roku.html>

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення гарантій законної професійної діяльності журналістів: Закон України від 14 травня 2015 р. № 421-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 29. – Ст. 264.

4. Положення про Раду з питань захисту професійної діяльності журналістів та свободи слова: Указ Президента України від 23 лютого 2016 р. № 61/2016 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 16. – Ст. 622.

УДК 167.7+504.062

Матвійчук А. В., д.філос.н., доцент,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка С. Дем'янчука», м. Рівне, Україна

ЕКОЛОГІЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ

Безпеку людини прийнято визначати як стан людини, коли дія зовнішніх та внутрішніх факторів не призводить до смерті, погіршення функціонування та розвитку організму, свідомості, психіки та людини в цілому і не перешкоджає досягненню певних бажаних для людини цілей. В силу контраверсійності людського буття напевно стан безпеки можна розглядати, як певний ідеал, мету, якої варто прагнути людині та суспільству. Відтак постає питання: що і в який спосіб необхідно робити, аби цього стану досягнути? які заходи передбачає забезпечення максимально можливого стану безпеки людини та суспільства? За великим рахунком, ми шукаємо відповідь на питання щодо змісту